

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Психологічні основи профорієнтації та підбору кадрів

Ступінь вищої освіти:	Бакалавр
Спеціальність:	053 «Психологія»
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

старший викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

galina0189@ukr.net	+38-066-923-16-16	Viber за номером телефону	за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

**Цілі вивчення
курсу:**

Метою лекційних занять за дисципліною є вивчення сучасних соціально-економічних умов які вимагають від кожної особистості вміння самостійно та усвідомлено приймати рішення щодо професійного визначення та вибору і нести відповідальність. Психологічна готовність до профорієнтаційної діяльності, вимагає впровадження інноваційних профорієнтаційних засобів, розроблених на засадах сучасної психології, враховуючи потреби, інтереси, мотиви як окремої особистості, так і вимоги суспільства. Основна складова вивчення дисципліни є ознайомлення та оволодіння основ профорієнтаційної роботи та формування практичних умінь проведення профорієнтаційної роботи. Профорієнтація є складною науково-практичною системою роботи, оволодіння якої дозволяє психологу проводити профінформаційну та профконсультаційну роботу. Завдання практичної профорієнтації визначають сьогодні значну потребу психологічного вивчення професій і особистісних якостей майбутнього фахівця, потребують відповідної підготовки кваліфікованих кадрів.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

**Результати
навчання:**

Знання: поняття, основні задачі і головні цілі професійної орієнтації і професійного відбору; форми і методи професійної орієнтації і професійного

відбору; способи допомоги безробітним; найбільш поширені напрямки і форми профорієнтаційної діяльності; особливості профорієнтації різних категорій населення.

Вміння: застосовувати на практиці отримані теоретичні знання; аналізувати і критично оцінювати основні напрямки професійної орієнтації; використовувати методи і методики професійної орієнтації; використовувати методи і методики професійного відбору; розробляти професіограми; розробляти програми професійної орієнтації; діагностувати основні проблеми безробітних.

Передумови до початку вивчення: Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Психологічні основи профорієнтації та підбору кадрів» студент повинен мати знання з дисциплін «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Психодіагностика».

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни опанувати психологічні основи, етапи, форми та методи професійної орієнтації, набуті навичок профорієнтаційної роботи.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії,

ЗК9 Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики

СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку .

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефхівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Історія розвитку профорієнтації	4/-	Історія розвитку професійної орієнтації у зарубіжній психології. Розвиток профорієнтації у руслі психотехніки. Профорієнтація і психологія праці. Розвиток профорієнтації на сучасному етапі. Розвиток профорієнтації в сучасній Україні.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
2.	Психологія праці як наука.	2/-	Психологія праці як наука. Зв'язок психології праці з іншими науками. Поняття "робота" та "безробіття". Плюси та мінуси роботи. Цілі та завдання психології праці. Об'єкт та предмет психології праці. Суб'єкт праці. Методи психології праці.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
3.	Практичне застосування психології праці. Методи та інструменти психології праці.	4/2	Психологічна служба. Посада психолога в організації. Виникнення професійного відбору. Принципи та методи	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій.

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>відбору персоналу. Кадрова політика та дискримінація. Фактори дискримінації. Методи та інструменти психології праці. Експериментальні та не експериментальні методи психології праці. Природній та лабораторний експеримент. Зовнішнє та внутрішнє спостереження. Хронометраж. Аналіз продуктів трудової діяльності. Метод опитування, анкетування, тестування. Метод експертних оцінок. Метод аналізу анамнезу. Вимоги до результатів організаційних досліджень. Поняття професійної адаптації. Елементи професійної самоідентифікації. Адаптивна та не адаптивна професійна поведінка.</p>	<p>Тести. Індивідуальні завдання.</p>
4.	Трудова мотивація.	4/2	<p>Поняття мотивації. Позитивна та негативна мотивація. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Теорія потреб А.Маслоу. Теорія мотивації Д.Мак-Клелланда. Теорія ERG К.Альдерфера. Подібність та відмінність процесуальних теорій мотивації. Двофакторна теорія Ф.Герцберга. Особливості мотиваторів та стабілізаторів. Теорія очікувань В.Врума. Теорія справедливості Д.Адамса. Теорія "Х" і теорія "Y" Д.МакГрегора. Характерні риси авторитарного та демократичного управління. Теорія постановки цілей Е.Лока. Теорія циклу високопродуктивної праці.</p>	<p>Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.</p>
5.	Поняття "професіограма", "психограма", "формула професії", "модель спеціаліста".	2/2	<p>Означення психологічного професіографування. Поняття «професіограма», «психограма», «модуль професії», «модуль професії». Професіографія як засіб психологічного вивчення</p>	<p>Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні</p>

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			<p>професії і професійної діяльності людини. Основні підходи до змісту та структури професіограм та методи професіографування. Типи професіограм. Програми і схеми професіографування, способи фіксації професіографічного матеріалу. Професіограма професії і її структура. «Формула професії». Схема аналізу професії і варіанти її використання в груповій роботі та індивідуальному професійному консультуванні. Модель спеціаліста. Особливості профвідбору.</p>	<p>завдання.</p>
6.	<p>Психофізіологічні основи профорієнтації і профвідбору.</p>	4/2	<p>Загальні положення про професійну орієнтацію. Основне завдання профорієнтації. Складові профорієнтації: професійна інформація, професійна консультація, профвідбір. Мета професійного відбору. Прогностична трудова експертиза. Ретроспективна трудова експертиза. Професійна переорієнтація. Загальні положення про профвідбір. Основи для професійного відбору. Етапи профвідбору. Профвідбір та професійна придатність. Завдання професійного відбору. Абсолютна професійна придатність. Відносна професійна придатність. Ознаки професійної придатності, непридатності. Професійна спрямованість. Професійний інтерес. Професійне покликання. Професійна адаптація. Соціально-психологічна адаптація. Індивідуальний стиль діяльності.</p>	<p>Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.</p>

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Задоволеність роботою. Трудова мобільність. Професіоналізація.	2/-	Поняття задоволеності роботою. Особистісні якості, що впливають на задоволеність роботою. Критерії задоволеності роботою. Поведінка працівника у зв'язку з задоволеністю працею. Мотивація, задоволеність працею і заробітна плата. Фактори, що впливають на залученість до роботи. Поняття трудової мобільності. Види мобільності. Поняття стресу. Причини виробничих стресів. Форми прояву виробничих стресів. Профілактика виробничих стресів. Індивідуальні підходи до запобігання стресів. Поняття професіоналізації. Стадії професіоналізації.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
8.	Професійна переорієнтація населення.	2/2	Стан та психологічні особливості дослідження професійної переорієнтації особистості. Сутність, мета і завдання професійної переорієнтації людини. Основні етапи професійної переорієнтації особистості. Фактори, які впливають на процес професійної переорієнтації особистості.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.
9.	Профорієнтаційна робота з безробітними.	2/2	Основні соціальні наслідки безробіття. Етапи стресових станів, пов'язаних з безробіттям. Типи психологічних особистісних деформацій. Конфлікт нахилів і професій залежно від статі, віку, освіти. Особливості проведення профорієнтаційної роботи з безробітними. Мета профорієнтаційної роботи. Рівні профдіагностичного обстеження безробітного. Основні етапи діагностичної консультації осіб, що втратили роботу.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

№	Тема	Годин и (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
10.	Управління системою професійної орієнтації молоді.	2/2	Організація управління системою професійної орієнтації населення. Основні принципи управління системою професійної орієнтації. Функції, за допомогою яких здійснюється процес управління системою професійної орієнтації. Прогресивні методи управління системою професійної орієнтації.	Презентації в PowerPoint. Ділові ігри. Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання.

Рекомендована література

Основна література:

1. Баклицький І. О. Психологія праці : підруч. / І. О. Баклицький. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К. : Знання, 2008. - 655 с.
2. Методи психодіагностики в системі профвідбору : метод. посіб. / [авт.-уклад. В. В. Синявський та ін.]. - К. : ДЦЗ, 2006. - 241 с.
3. Рибалка В. В. Психологія праці особистості : навч.-метод. посіб. / В. В. Рибалка . - К. : Київ. міськ. пед. ун-т ім. Б. Д. Грінченка, 2006. - 59 с. 143.
4. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. - 6-те вид., переробл. і допов. - К. : Знання, 2008. - 310 с.
5. Щербакова І. М. Психодіагностика професійного самовизначення особистості : навч.-метод. посіб. / І. М. Щербакова, Г. А. Стадник. - Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. - 324 с.
6. Винославська О. В., Психологія: Навч. пос. / О. В. Винославська, О. А. Бреусенко-Кузнецов, В. Л. Зливков. / О.А. Бреусенко-Кузнецов., В.Л. Зливков В. Л. - Київ: Фірма «ІНККОС», 2005. - 352с.
7. Корольчук М.С., Теорія і практика професійного психологічного відбору [Текст]: навч. посібник. / В.М. Крайнюк В.М. - К.:Ніка-Центр,2006. - 536с.
8. Калюжна Ю.І. Психологічні основи здійснення професійної роботи зі шкільною молоддю / Ю.І. Калюжна // Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистісно зорієнтованої освіти / [Автори-упорядники П.І. Матвієнко, Н.І. Білик, О.О. Новак]. - Полтава: ПОШПО, 2006. - С. 168–176.
9. Вітківська О.І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації / О.І. Вітківська. - К. : Наук. світ, 2001. - С. 64–74.

Інформаційні ресурси.

1. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
2. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
3. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>
4. Психологія: схеми, таблиці, коментарії: навчально-наочний посібник / за загал. ред. Цільмак О.М. Одеса: ОДУВС, 2015. 271 с. Режим доступу: http://www.oduvs.edu.ua/navch_pidruch_psixolog.html
- 5.

Методичне забезпечення

- 1.Коропецька О. М.Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. Навчальний посібник. / О.М. Коропецька . - К. : КНТ, 2016. - 438 с.
2. Карпенко Г. В. Психологія праці та вибір професії : навч.-метод. посіб. / Г. В. Карпенко. - Суми : Унів. кн., 2008. - 167 с.

3. Гончарова Н.О. Основи професійної орієнтації / За ред.. В.Ф. Моргуна. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 168 с

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами:– за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.